

2. Ο Ηράκλειος και η δυναστεία του (610-717): Εσωτερική μεταρρύθμιση και αγώνας επιβίωσης

Ο Ηράκλειος και οι γιοί του Κωνσταντίνος και Ηρακλεωνάς

α) Το Βυζάντιο σε κρίση (2^ο μισό 6^{ου}-αρχές 7^{ου} αιώνα)

Εκδηλώσεις κρίσης:

1. Φυσικές καταστροφές(σεισμοί).
2. Κακές σοδειές.
3. Λοιμοί (αρρώστιες)
4. Εισβολές (Σλάβοι, Πέρσες φτάνουν ως το Βόσπορο).

Συνέπειες κρίσης:

1. Εγκατάλειψη και παρακμή των πόλεων.
2. Μείωση του πληθυσμού.
3. Υποχώρηση εμπορίου.
4. Περιορισμός νομισματικής κυκλοφορίας.
5. Παραμέληση του στρατού.

β) Η αντεπίθεση του Ηρακλείου

1. Τίθεται προσωπικά επικεφαλής του στρατού (στρατηγός- αυτοκράτορας).
2. Αναδιοργανώνει το στράτευμα.
3. Ενισχύεται οικονομικά από την εκκλησία.
4. Εκστρατεύει κατά Περσών (622-628). Νίκη στη μάχη της Νινευί→Ανάκτηση των βυζαντινών επαρχιών της Εγγύς Ανατολής (627)
5. Νικά Αβάρους και Σλάβους (626).
6. Δίνει θρησκευτικό χαρακτήρα στις εκστρατείες του(Τίμιος Σταυρός)- φλογερές ομιλίες κατά των εχθρών του Χριστιανισμού.
7. Οι επιτυχίες του ήταν πρόσκαιρες.

γ) Θέματα και εξελληνισμός του Κράτους.

1. Τα θέματα(7^{ος} αι.)

1. Εφαρμόστηκαν από τους διαδόχους του Ηρακλείου.
2. Στόχευαν στην αντιμετώπιση των αραβικών επιθέσεων.
3. Ήταν διοικητικές περιφέρειες με δικό τους στρατό.
4. Ο διοικητής (στρατηγός) είχε πολιτική και στρατιωτική εξουσία.
5. Ο θεματικός στρατός αποτελείτο από ελεύθερους αγρότες που:
  - Ήταν ιδιοκτήτες κτημάτων που τους έδινε το κράτος (στρατιωτόπια)
  - Συντηρούσαν τον εαυτό τους και την οικογένειά τους από τα κτήματα αυτά, πλήρωναν για τον εξοπλισμό τους και χρηματοδοτούσαν τις εκστρατείες τους.
  - Ήταν πολύ αποτελεσματικός για την άμυνα του κράτους.
6. Προς τα τέλη του 7^{ου} αιώνα τα θέματα εξαπλώθηκαν και στις ευρωπαϊκές επαρχίες.

2. Ο εξελληνισμός του Κράτους

1. Επίσημη γλώσσα γίνεται η Ελληνική
2. Οι ρωμαϊκοί τίτλοι αντικαθίστανται από ελληνικούς.
(Ηράκλειος: Πιστός εν Χριστώ **βασιλεύς**.)
3. Ο εξελληνισμός σηματοδοτεί το τέλος της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας και την αρχή της μεσαιωνικής Βυζαντινής Αυτοκρατορίας.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Ποια προβλήματα αντιμετώπιζε το Βυζάντιο στο δεύτερο μισό του 6ου και στις αρχές του 7ου αι.;
2. Ποιες ήταν οι συνέπειες αυτών των προβλημάτων;
3. Ποιες ήταν οι στρατιωτικές επιτυχίες του Ηράκλειου;
4. Πώς φαίνεται ο θρησκευτικός χαρακτήρας των εκστρατειών του Ηράκλειου;
5. Τι είναι τα θέματα;
6. Ποιοι υπηρετούσαν στο θεματικό στρατό; Τι είναι τα στρατιωτικά κτήματα ή στρατιωτόπια;
7. Γιατί ο θεματικός στρατός ήταν καλύτερος από τους μισθοφόρους;
8. Ποιες είναι οι αρμοδιότητες του στρατηγού;
9. Πώς ολοκληρώθηκε ο εξελληνισμός της κρατικής διοίκησης;